

Blok tematyczny: Po wakacjach

Temat dnia: Przedmioty mają kształty i kolory.

Cel lekcji: Powtórzyć operowanie liczebnikami podczas podawania daty dnia. Kształcić rozumienie ze słuchu. Wprowadzić i utrwalić przymiotniki w związku z rzeczownikami. Objąć słowotwórczo pochodzenie niektórych przymiotników bez wprowadzania terminu: słowotwórstwo. Wykorzystać słownictwo pojawiające się na lekcji do omówienia zasad ortograficznych. Mobilizować do skutecznej pracy w grupie. Kształcić umiejętność pracy w zespole.

Pomoce:

Uczeń: przybory szkolne.

Nauczyciel: Tekst opowiadania (w aneksie), zestawy przymiotników i rzeczowników, tabelka do wypełnienia dla każdego ucznia.

Zapis w dzienniku: Powitanie nawiązujące do wprowadzanego zagadnienia. Powtórzenie liczebników poprzez wprowadzenie daty dnia. Opowiadanie: *Plecak Moniki*. Odpowiedzi na pytania do tekstu. Ćwiczenie pamięci językowej. Ćwiczenia w pisaniu na podstawie opowiadania *Plecak Moniki*. Pozycja przymiotnika w składni zdania. Obserwujemy zjawiska ortograficzne w eksponowanym tekście. Komentarz ortograficzny. Kolorowe miejsca w wyrazie. Pochodzenie niektórych przymiotników. Kształt, wygląd i jakość szkolnych przedmiotów. Praca w grupach. Zabawa słownikowa - utrwalanie przymiotników. Praca ze słownikiem w domu.

Przebieg:

1. Powitanie.

N. mówi: *Dzień dobry wszystkim, którzy zrobili zadanie domowe. Dzień dobry wszystkim, którzy potrafią nazwać po polsku niektóre kolory. Dzień dobry wszystkim, którzy mają dziś na sobie coś czerwonego (itp.).*

2. Zapisanie daty. N. pyta: *Który jest dzisiaj?*

-Dzisiaj jest ...

3. Kształcenie rozumienia ze słuchu.

N. dwukrotnie czyta tekst: *Plecak Moniki* (patrz aneks), wcześniej wydaje polecenie:

-Słuchajcie uważnie, postarajcie się zapamiętać jak najwięcej informacji podanych w opowiadaniu.

Pytania po przeczytaniu tekstu przez N:

-W jakiej spódnicy chodzi do szkoły Monika?

-Jakie buty najchętniej nosi Monika?

-Jaki kolor mają czółenka, które ubiera czasem?

-Jaki kolor ma plecak Moniki?

-Jaki kolor ma piórniki Moniki?

-Jaka jest temperówka w plecaku Moniki?

-Jakie są przyrządy Moniki do geometrii?

-Jaki kolor ma pióro Moniki?

4. Ćwiczenie w pisaniu na podstawie tego samego tekstu. Uczniowie otrzymują do wypełnienia tabelkę. Ich zadaniem jest przypisać rzeczownikom odpowiednie przymiotniki z tekstu. N. objaśnia, że w stylistyce polskiej przymiotnik stoi zawsze przed rzeczownikiem. Wyjątek stanowią frazy, w których przymiotnik ma być specjalnie podkreślony, wyeksponowany w danej wypowiedzi. Wówczas można go postawić po rzeczowniku.

Przykłady zgodne z regułą:

*Duże wrażenie zrobiła na mnie **zielona łąka** pod samym szczytem.*

*Lubię **świeże cytryny**.*

*Potrafię narysować **rudą wiewiórkę**.*

Poza regułą.

*Spośród tych trzech modeli, **spódnica czerwona** podoba mi się najbardziej.*

(wypowiadający zdanie przestawił rzeczownik i przymiotnik dla podkreślenia wagi wybranego koloru, choć wcale niekoniecznie musiał to zrobić).

	spódnica
	bluzka
	buty
	czółenka
	plecak
	piórnik
	pióro
	ołówek
	kredki
	farby
	przybory
	obrazek

5. Komentarz ortograficzny.

Zadaniem uczniów podczas pisania jest zaznaczenie miejsc trudnych ortograficznie innym kolorem. Tę zasadę można wprowadzić jako standard niewymagający ciągłego przypominania. Jeśli N. będzie

wymagał takiego zapisu przy każdej okazji, uczniowie zawsze na lekcji zwyczajowo poćwiczą ortografię.

spódnica bo pod spodem

pióro bo pierze

piórnik bo pióro bo pierze

czółenko (czółno) - "ó" niewymienne, pisownia do zapamiętania.

ołówek - ołowiany

przybory (rz po spółgłosce)

(choć wkład ołówka nie jest zrobiony z ołowiu, to jego kolor przywodzi na myśl miękki metal, stąd nazwa przedmiotu i możliwość wymiany: "ó" do "o").

6. Przyglądamy się niektórym poznanym przymiotnikom, badając ich pochodzenie.

Metalowy cyrkiel, bo zrobiony z **metal**u .

Kolorowa kredka, bo należy do zbioru kredek o różnych **kolorach**.

Granatowa spódnica, bo ma kolor granatu (tu wyjaśniamy, że tak właśnie powstała nazwa koloru, choć w istocie rzeczy rzadko granaty są ciemnoniebieskie).

Sportowe buty, bo służą do uprawiania sportu.

Prostokątny piórnik, bo ma kształt prostokąta.

7. N. mówi:

Dzisiaj rozmawiamy o przymiotnikach(N. podaje nazwę w języku uczniów i porównuje krótko oba systemy gramatyczne, by uświadomić uczniom istniejące podobieństwa). Następnie rozdaje tabelę pokazującą osobliwości odmiany przymiotników przez rodzaje:

L.p.

rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki
dobr - y	dobra - a	dobr - e
ładn-y	ładn-a	ładn-e
duż -y	duż -a	duż -e

L. mn.

Objaśnienie N. Jeśli przymiotnik odnosi się do cechy, którą przypisujemy mężczyźnie nazywa się go męskoosobowym. Jeśli przymiotnik odnosi się do cechy, którą przypisujemy kobiecie, zwierzęciu, przedmiotowi albo zjawisku nazywa się go niemęskoosobowym. Oczywiście różnica polega na innej końcówce. W liczbie mnogiej przymiotnik może przyjmować tylko dwa rodzaje gramatyczne.

Przykłady poniżej:

Przymiotniki męskoosobowe:	Przymiotniki niemęskoosobowe (czyli wszystkie pozostałe)
dobrz -y	dobrz -e
wysoc y	wysoc e
wesel - i	wesoł -e
pracowic -i	pracowit -e

8. Kształt , wygląd i jakość szkolnych przyborów. Praca w grupach.

N. prosi, aby uczniowie w grupie ułożyli na ławce szkolne przybory wyciągnięte z plecaka. Tym razem ćwiczymy intuicję językową. Niektórych **nazw cech** uczniowie nie znają, ale mimo to spróbują połączyć nazwy przedmiotów z odpowiednimi **przymiotnikami**. Często pomocny im będzie ojczysty język ukraiński i uchwycenie podobieństw brzmieniowych.

Podpowiedź dla N.

Piórnik np. prostokątny, kwadratowy, podłużny, okrągły, szeroki, eliptyczny, pojemny.

Ołówek (kredka, pióro): długi, krótki (koniec ołówka stożkowaty).

Kątomierz: półokrągły.

Temperówka: owalna, podłużna, sześciokątna, kulista, eliptyczna.

Ekierka : trójkątna.

Wyrazy, które otrzymują uczniowie: *długi, krótki, prostokątny, kwadratowy, podłużny, okrągły, owalny, szeroki, wąski, trójkątny, sześciokątny, kulisty, płaski, wklęsły, eliptyczny, półokrągły, sześcienny, walcowaty, pojemny, stożkowaty.*

9. Zabawa słownikowa - utrwalanie przymiotników.

N. rozdaje grupom dwa koszyki z wyrazami. Zadaniem grupy jest połączyć ze sobą w sensowne pod względem znaczenia pary rzeczownik z przymiotnikiem. N. może zdecydować, że będzie to ćwiczenie na czas (kto pierwszy), bo to bardzo mobilizuje grupy dzieci do skutecznego myślenia i działania. Po ułożeniu wyrazów i sprawdzeniu poprawności przez N. grupy mogą zagrać ze sobą "w kalambury". Tak nazywa się w Polsce zabawę, która polega na pokazywaniu przedmiotów za pomocą gestu i ruchu, bez używania słów. Można także zastosować wariant z rysowaniem na tablicy, jako drugi etap zabawy, gdy sama mimika uczniowska nie pomogła wypowiedzeniu odpowiedniej frazy.

Zadanie domowe

Przyjrzyj się przedmiotom w swoim pokoju (mieszkanu). Wypisz ich w zeszycie co najmniej 20, dobierając odpowiednie przymiotniki. Zwróć uwagę na przedmioty, których nazw po polsku nie znasz, posłuż się słownikiem, włącz niektóre z nich w swoją pracę.

Tekst do czytania - kształcenie techniki rozumienia ze słuchu.

"Plecak Moniki"

Monika chodzi do szkoły w granatowej spódnicy i białej bluzce. Na wierzchu ma niebieską kamizelkę z kieszonkami. Najbardziej lubi sportowe buty, ale czasem ubiera białe czółenka na płaskim obcasie. Koleżanki zazdroszczą Monice szarego plecaka, który przywiozła sobie kiedyś z wakacji, bo jest w nim dużo wygodnych kieszonek i można w nich chować różne rzeczy. W plecaku Monika nosi zielony piórnik, a w nim czerwone pióro, dwa niebieskie długopisy, ostrą temperówkę, różową gumkę i zwykły ołówek oraz kolorowe kredki i farby na plastykę. Metalowe przyrządy do geometrii spoczywają w osobnej przegrodzie zamykanej na zamek błyskawiczny. Piórnik Moniki ma kształt prostokąta. Zamyka się na zatrzask z magnesem. Na klapie plecaka Moniki znajduje się nieduży obrazek z rudą wiewiórką.